

ZIBIKA -ž.c.sv. Jerneja
(Sibika)

1.

Pravilno orientirana cerkev stoji v dolini nekoliko nad vasjo v n. v. 229 m.

Viri in literatura: farna kronika.

Cerkev setajljajo: prizmatičen zvonik, širša pravokotna ladja z 2 malce višjima 3/8 zaključnima kapelama, enako široki in visoki 3/8 zaključeni prezbiterij in na severu mu prizidana pritlična zakristija. Gradnja je kamnita, ometana. Strehe sedlasta, strešaste, škrljeve, zakristijska pul-tasta je opečna, zvonikova piramidasta opečna.

Zunanjščina: Zvonik obdaja prestrešen talni zidec. V njegovo zvonico vodijo 3 zašiljeni loki. Členita ga 2 žlebasto profilirana pristrešna zidca. V vsaki z zidcem deljeni etaži ima po 1 pp lino, v severni steni pa kamenit ppk vhod v zvonik, do katerega vodijo lesene stopnice, pokrite z opečno streho. Zvonove line so preproste, biforne. Fabion je raven in dvakrat izžlebljen. Glavni vhod v cerkev je profiliran palica-žleb-palica-žleb-palica ter usločen v oslov hrbet.

Ladja ima v severni podolžnici pp okno z ostenjem. Kapeli imata v ~~južni~~ zapadni steni portala: severni je preprost ppk z letnico 16 I S 79, južni je ppk, členjen in profiliran. V poševnicah imata pp okni z ostenjem.

Ladja ima v južni steni vzhodno kapele še 1 pp okno. Enako okno ima v južni steni prezbiterij, v zaključnici pa okroglo lino. Zakristija ima v severni steni preprosti pp vhod in okno.

Vsa stavba je brez talnega zidca in s konkavnim napuščem.

Notranjščina: Zvonica ima cementen tlak in banjo s parom sosvodnic. Ladja ima cementen, črno-bel tlak. Zidana pevska empora, ki ~~ima~~ trapecasto

stopa v prostor, počiva na 2 toskanskih stebrih in 3 križnih obokih. Ima polno leseno ograjo, ki ob straneh stopa poševno v prostor. Njeno fasado krasi štukirana akantova ornamentika, enako tudi robove obokov, ki je tipična za zadnjo tretjino 17. stol..

Ladjo pokriva banja s 3 pari sosvodnic, ki počiva na 3 parih stenskih slopov, par ob slavoloku pa manjka. Slavolok je ppk, potlačen in bp.

Prezbiterij pokriva banja s parom sosvodnic in 3-stranim zaključkom. Iz ladje vodita 2 členj-ena slavaloka v kapeli, katerih podolžnici členi ogredje, pokriva pa banja s parom sosvodnic in 3-stranim zaključkom. Iz leve kapele, v katere tlaku je grobna plošča brez napisov, vodi ppk portal v zakristijo. Iz prezbiterija vodi členjen, profiliran, ppk portal, enak onemu južne kapele, tudi v zakristijo. Ona ima pod in jo pokriva banja z 2 paroma križajočih se sosvodnic. V severni steni prezbiterija je stenski tabernakelj: oslov hrbet, ki prehaja na vrhu v listje, v pp okvirju, katerega krasi spodaj grb brez emblema. Tabernakelj je iz peščenca, toda 6-krat prebeljen, tako da so kamnoseške finese zabrisane. ☹

Vso notranjščino pokriva groba, domača slikarija.

Oprava: Glavni oltar ima na hrbtu napis: Janez Šubic podobar/ parocho Joanne Einsiedler/ 1870. Oltar ima kamenito sarkofagasto menzo, novejši tabernakelj, običajen baročni nastavek z obhodnima lokoma, 2 paroma stebrov, golšastim ogredjem, ki se s kribloma ločno povezuje, akantasto-rokajskima ušesoma, sicer pa je okrašen s skromnejšo akantasto, školjkasto, rokajsko ornamentiko. Kipi so: v osrednji pps niši Jernej, ob strani 2 sv. duhovnika (z dolgo žlico in križem), nad obhodnima lokoma Apolonija in Cecilija in 2 manjši neznani svetnici ter sliki Srca Jezusovega in Marijinega iz 19. stol. Atike oltar nima, tabernakelj pa je iz l. 1870. Oltar je povprečno delo iz srede 18. stol. Oltar v desni kapeli ima vidano prizmatično menzo,

predelo, ki stopa naprej in se razvija na stran s pomočjo volut, spletenih iz halugastega akanta ter nastavek, katerega nosita 2 gladka stebra in popolno ogredje, ki tvori nad stebroma golši ter se v sredini polkrožno boči. V sredini je večja ppk dolbina, ob strani pa sta manjši s polkrožno bazo in školjkastima zaključoma p ki sta okrašena z mesnatim akantom. Atika je v bistvu replika nastavka, zaključuje pa jo Marijino kronanje. V glavni niši je neokusno novejšo Srce Jezusovo (tirolsko delo), ob strani sta Ambrož in Gregor Veliki, v atiki v niši zanimiva, kili mize obrana skupina zadnje večerje, ob strani papež brez atributov in kardinal (Karel Poromejski?). Oltar je preprosto, sedaj nepravilno polihromirano delo iz časa nastanka kapele. Od 6 svečnikov so 4 leseni ter iz konca 17. sto. Na hrbtni strani oltarja je letnica 1936.

Oltar v levi kapeli ima vidano prizmatično menzo, prostorno razvito predelo, istočasen tabernakelj, katerega vratca krasi relief klečečega Franca Xaverija ob morski obali, ko hoče zasaditi križ, pa mu ogromen rak hoče to preprečiti ter sega s kleščami po njem, po morju plava ladja ter nastavek z 2 paroma stebrov, deli golšastega ogredja, atektonsko atiko, katero nosita 2 voluti z deli golš, med katerimi se razpenja mali lambrekinasti baldahin. V nastavku je ppk, opl slika Marije rožnega venca, v atiki pa ppslika opata Lenarta, pod katerim sta v pokrajini s Tinskim v ozadju jetnik z verigami in pastir z govedom. Sliki sta istočasni z oltarjem, čeprav je možno, da je roženvenska tudi mlajša, ali vsaj preslikana. Ob stebrih nastavka stojita 2 večji svetnici brez atributov. Leva je mogoče Doroteja, ker ima v roki cvetje. Oltar je delo povprečne kvalitete iz 3. četrtine 18. stol.

Prižnica je zelo preprosto delo 5/8 tlorisa z nišami s polkrožnimi bazami in školjkastimi zaključki ter kipi Urbana in 4 evangelistov ter z popolnoma enostavnim baldahinom. Bazi krasi akant, sicer pa je brez ornamentike, ra-

zen kimationskih in listnih pasov. Prižnica je iz konca 17. stol. Levo znotraj ima napis: CATHEDRA HEAC SUB CURA CASPARI GAISHEK PORTARIS DEAURATA EST 1692.

Križev pot je starejši barvni tisk.

Zakristijska omara je iz konca 17. stol. Enako vratnice vseh 4 cerkvenih vrat katerih ene vodijo na prižnico. V zakristiji je preprosta piscina. Krstilni desno glavnih vrat je kamentl, oktogonalen, stebrast z okroglo bazo, okrašen z grbi na vsaki stranici ter zaključen s krepkim paličastim profilom. Je gotski. Leseni nastavek pa je bp.

Ostala lesena oprava je bp.

Oprema: Stekleni lesteneč je košat ter iz 1. pol. 19. stol.

Pozlačen rokokojski kepih s srebrnim koškom, okrašen s škrljkovino in rokajem, je lepo delo. Dalmatika je iz 1. pol. 19. stol. Ostalo je bp.

Zvonik: Je v 1. in 2. nadstropju ometan ter je bil v 2. nadstropju križano obozkan. Eden zvonov je Böhlov iz Maribora, drugi železni pa je brez napisu ali letnice.

Podstrešje: Vsi oboki so kameniti, kapel so precej višji od ladje. Ladja je bila prvotno ravno krita ter približno enaka visoka kot danes. Pozna se sled rdečkaste dekorativne slikarije (akant), ki kaže na 16. stol. Streha je bila prvotno precej položnejša, po dvakratnem dvigu pa je dobila sedanjo strmine. Prezbitერიj je jansen prižidek, saj se pozna črta dozidave nekoliko vzhodno sedanjega slavaloka. Kapeli sta tudi prižidka. Zvonik pa je v jedru star ter je istočasen z ladjo.

Resume: Cerkev se prvič omenja l. 1405. kot ponkovska filiala. Od te sta v-

Obje je ohranjena ladja ter verjetno zvonik v svojem jedru. Ker kaže stišče vidov ladje in prezbitorija na ladjini strani omet, to dokazujem, da je ladja starejša od sedanjega prezbitorija ter da je imela cerkev prvotno drugačen, vsekakor pa ožji prezbitorij. Ker gre cerkev še v 14. stol., je najbolj verjetno, da je bil prezbitorij 5/8 tlorisa. V pozni gotiki so cerkev predelali, takrat je dobila sedanji prezbitorij, ki pa je bil nižji, stenski tabernakelj, glavni portal (oba z motivom oslovega hrbita), krstilnik, itd. Nekoliko pred l. 1665. je cerkev postala farna, zato so jo kmalu nato povečali. Obokali so ladjo in vanjo vdrali emporo, dvignili in obokali so prezbitorij, prizidali stranski kapeli in zakristijo ter predelali zvonik. Da je bil prezbitorij ob tej priliki dvignjen, dokazuje njegov grobi omet na zakristijskem podstrešju. Od oprave iz 17. stol. je ohranjena samo še prižnica in desni oltar, ostalo je večinoma iz 2. pol. 18. stol. Letu 1805 so bile popravljene korne stopnice, l. 1810 pa orgije. Obnovljena je bila cerkev l. 1930 in 1956.

Okolica: Cerkev stoji na platoju, ki je nekoč bilo pokopališče. Poleg cerkve raste velika lipa vredna zaščite zaradi svoje pravilne rasti. Župnišče je povprečna, nadstropna 5 x 3 osna stavba s klasicističnim pazduhastim portalom. Stavba je bila zadnjič obnovljena l. 1924. Pod župniščem stoji prištljčna kaplanija, ki pa je bp.

Konservatorske opombe: Cerkev je v redu vzdrževana.

Ostalo: V vasi ima ena izmed hiš pp portal s pazduhama in letnico 1838. Pod cerkvijo stoji preprosto stebrasto vidano znamenje s 4 ppk nišami. "Kapelo" omenjata "goraj in spodaj pra
jujeta
xxxxx
opečna streha. vokotna zidca, zaključuje pa sedlasta

Na griču Poleno ali Škofija severno Zibike stoji stebrasto znamenje, kvadratnega tlorisa, s ~~kupino~~ kapelico in 3x4 ppk nišami, v katerih so sledovi slikarije. Ima pločevinasto piramidasto streho. Je iz 18. stol. Škofija se imenuje kraj, ker so nekoč imeli krški škofje tu svoje vinograde. Med Zibiko in Sv. Štefanom je v nekem vinogradu v smeri Škofije zidano stebrasto znamenje.

Ostale kapele v zibiški fari so bp.

Opombe: V Pristovi je na križišču cest Mestinje-Stranje-Podčetrtek z lepim klasicističnim pp portalom, okrašenim s 3 girlandami in letnico 1841. V Sodni vasi je omeniti pp portal s pazduhami in letnico 1861.

J. Curk: Celjska Topografija (Šentjur), rkp. str.168-170, zapiski 1960.

Portal gotski, oslovski hrbet, živahen profil - spoznogotski.

V prezbitერიju v sev. steni kamnit str. tabernakelj. V pravokotnem okviru na posneti polici, kjer je v sredi ščitek brez znaka je oslovsko hrbtno šilast lok dolbinive za shrambo. Kasna gotika.

Brezmadežna., Križani in križevniška M.B. - Šubičovo delo. Na Brezmadežni na hrbtu Janez Šubic malar in podobar iz Škofje Loke na Gorenškem 1867.

Krstni kamen pod korom v obliki valja, ki je v zgornjem delu porezan do osmerokotnika in okrašen z glatkimi ščitki. Gotsko.

Stele, CXIII, 15.10.1948, str. 85.